

**Досконалий снайпер.
Сучасний навчальний
посібник для армійських та
поліцейських снайперів**

Хоча в першому виданні книги Досконалий снайпер було представлено все найкраще, що було відомо про снайпінг станом на 1993 рік, мистецтво та наука снайпінгу настільки далеко просунулися за останні дюжину років, що стало необхідним друге видання. Завдяки покращенням, змінам та зауваженням, я впевнений, що нове видання допоможе розвитку снайпінгу в 21-му столітті, і воно виявиться таким самим революційним, як і перша публікація.

Видання було революційним. Наприклад, ніколи раніше у снайперському повчанні не розглядалися питання слідопитування. І хоча в настановах наводяться дані щодо поправок на вітер, у них не дається проста порада, як нейтралізувати вплив вітру шляхом скорочення дальності до мети або розташувавшись з навітряного або підвітряного боку від неї. Навчання з навчання снайперів навіть не торкалося питання стрілянини вгору/вниз під кутом до горизонту. Провівши роки у бойових операціях за ворожою лінією фронту та роки на інструкторській роботі, я знав, що наші набуті знання та бойовий досвід набагато багатші, ніж те, що написано у настановах. Я побоювався, що ці знання, сплачені кров'ю, можуть бути втрачені лише для того, щоб вони вивчалися заново і оплачувались великою кров'ю.

Книга Досконалий снайпер містить оригінальні думки та способи дій, починаючи від балістичних таблиць (часто копіюваних зараз) до послідовності поразки мети снайпером, концепції «балістичної переваги» (пізніше названої контрснайперською «перевагою»), і навіть точного визначення «точності».

ДЖОН ПЛАСТЕР

МАЙОР У ВІДСТАВЦІ, РЕЗЕРВ АРМІЇ США

ДОСКОНАЛИЙ СНАЙПЕР

СУЧАСНИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ПОСІБНИК
ДЛЯ АРМІЙСЬКИХ ТА ПОЛІЦЕЙСЬКИХ СНАЙПЕРІВ

ДРУГЕ ВИДАННЯ, ОНОВЛЕНЕ ТА РОЗШИРЕНЕ

Видавництво
«К Н Т»
Київ – 2023

**The Ultimate Sniper:
An Advanced Training Manual for Military and Police Snipers**
Maj. John L. Plaster, USAR (Ret.)

Пластер, Джон

П 37 Досконалий снайпер. Сучасний навчальний посібник для армійських та поліцейських снайперів. 2-ге вид. оновл. та розшир. / Джон Пластер — Київ: Вид. «КНТ», 2023. — 786 с.

ISBN 978-966-570-832-2

Хоча в першому виданні книги Досконалий снайпер було представлено все найкраще, що було відомо про снайпінг станом на 1993 рік, мистецтво та наука снайпінгу настільки далеко просунулися за останні дюжину років, що стало необхідним друге видання. Завдяки покращенням, змінам та зауваженням, я впевнений, що нове видання допоможе розвитку снайпінгу в 21-му столітті, і воно виявиться таким самим революційним, як і перша публікація.

Видання було революційним. Наприклад, ніколи раніше у снайперському повчанні не розглядалися питання слідопитування. І хоча в настановах наводяться дані щодо поправок на вітер, у них не дається проста порада, як нейтралізувати вплив вітру шляхом скорочення дальності до мети або розташувавшись з навітряного або підвітряного боку від неї. Навчання з навчання снайперів навіть не торкалося питання стрільянини вгору/вниз під кутом до горизонту. Провівши роки у бойових операціях за ворожою лінією фронту та роки на інструкторській роботі, я знав, що наші набуті знання та бойовий досвід набагато багатші, ніж те, що написано у настановах. Я побоювався, що ці знання, сплачені кров'ю, можуть бути втрачені лише для того, щоб вони вивчалися знову і оплачувалися великою кров'ю.

Книга Досконалий снайпер містить оригінальні думки та способи дій, починаючи від балістичних таблиць (часто копіюваних зараз) до послідовності поразки мети снайпером, концепції «балістичної переваги» (пізніше названої контрснайперською «перевагою»), і навіть точного визначення «точності».

**Джон Пластер, майор у відставці,
Резерв Армії США**

ISBN 978-966-570-832-2

© Видавництво «КНТ», 2023.

ПЕРЕДМОВА ДО АМЕРИКАНСЬКОГО ВИДАННЯ

Хоча в першому виданні книги Досконалий снайпер було представлено все найкраще, що було відомо про снайпінг станом на 1993 рік, мистецтво та наука снайпінгу настільки далеко просунулися за останні дюжину років, що стало необхідним друге видання. Завдяки покращенням, змінам та зауваженням, я впевнений, що нове видання допоможе розвитку снайпінгу в 21-му столітті, і воно виявиться таким самим революційним, як і перша публікація.

Видання було революційним. Наприклад, ніколи раніше у снайперському повчанні не розглядалися питання слідопитування. І хоча в настановах наводяться дані щодо поправок на вітер, у них не дається проста порада, як нейтралізувати вплив вітру шляхом скорочення дальності до мети або розташувавшись з навітряного або підвітряного боку від неї. Навчання з навчання снайперів навіть не торкалося питання стрільянини вгору/вниз під кутом до горизонту. Провівши роки у бойових операціях за ворожою лінією фронту та роки на інструкторській роботі, я знав, що наші набуті знання та бойовий досвід набагато багатші, ніж те, що написано у настановах. Я побоювався, що ці знання, сплачені кров'ю, можуть бути втрачені лише для того, щоб вони вивчалися заново і оплачувалися великою кров'ю.

Ось чому я написав книгу Досконалий снайпер — щоб пояснити такі речі як природна лінія руху, щоб дати необхідні дані про балістику, оптику, способи стрільянини, розповісти про боеприпаси, особливості людського зору, паралакс, грамотні способи поділу секторів ведення вогню, а також про снайперські ролях у кожному виді військових операцій — і не просто в самостійних операціях силами двох людей, які часто приходять на думку, а про інтегральну снайперську роль у кожному типі традиційних та спеціальних операцій. До появи книги Досконалий снайпер снайперські навички не ділилися на яскраво виражені три області - влучна стрільянина, тактика і польові навички - і розглядалися на необхідну глибину. Багато з того, про що я написав, існувало у вигляді уривчастих відомостей з різних місць, але в жодному настанові і в жодній книзі вони не збиралися разом з фокусуванням виключно на снайпінгу.

І звичайно, книга Досконалий снайпер містить оригінальні думки та способи дій, починаючи від балістичних таблиць (часто копіюваних зараз) до послідовності поразки мети снайпером, концепції «балістичної переваги» (пізніше названої контрснайперською «перевагою»), і навіть точного визначення «точності».

Від Хорватії до Канади, від Аляски до Алабами снайпери, стрільки-високоточники та стрільки-спортсмени на великі дальності розглядали книгу Досконалий снайпер як «Біблію» свого ремесла. Корпус морської піхоти Філіппін настільки високо оцінив її, що скопіював її назву на емблемі свого снайперського підрозділу, а Каренська національно-визвольна армія¹ перевела окремі глави з неї для своїх повстанців. Розділ, присвячений нічним операціям, виявився настільки авторитетним джерелом, що у 2-му батальйоні 8-го полку морської піхоти її поширили серед усіх морських піхотинців. Сержант 1-го класу Ерл Елліс (Earl S. Ellis), переможець всеармійських снайперських змагань і старший сержант-інструктор снайперської школи сухопутних військ, розповів мені, що на сторінках книги він черпав натхнення для внесення змін до останньої версії настанови з навчання² Можливо, найвищу похвалу я отримав від майора Корпусу морської піхоти США у відставці Еда Ленда (Ed Land), основоположника сучасної програми підготовки снайперів морської піхоти, а нині секретаря Національної стрілецької асоціації США, який сказав, що він завжди сподівався написати книгу Досконалого снайпера — але зараз йому вже немає сенсу це робити.

Збулося кілька пророкувань, зроблених у першому виданні. Як я і припустив, патрон M118 зі спеціальною кулею було покращено до сучасної версії M118LR. Далі, як я писав у 1993 році, «Я думаю, що приціл Trijicon ACOG буде встановлений приблизно на половині гвинтівок M16A2, що знаходяться в Корпусі морської піхоти та Армії США». Нині ця пропорція дотримується серед наших військ в Іраку та Афганістані.

А тепер кілька пророцтв. Наступний стрибок у технології стрілянини на великі дальності буде пов'язаний із компенсатором зниження траєкторії кулі (КСТП), який буде настільки прецизійно точним, як і барабанчики поправок. Незабаром, можливо, в наступному десятилітті, ми побачимо автоматичні електронні прицільні сітки, суміщені з лазерним далекоміром, так що відразу ж після того, як ви виміряли дальність до мети, прицільна сітка відразу підлаштується для точного пострілу. Наступне поліпшення є більш приземленим: раціоналізація всіх вимірювань у снайперських підрозділах — милі, ярди, метри та кутові хвилини — у вигляді простішого «критерію», тому відпаде необхідність у перекладі всіх цих цифр і часток при розрахунку поправок.

---

1 Вандерер: Повстанські загони в М'янмі (Бірмі), військова гілка політичної партії Каренський національний союз. Веде боротьбу за створення незалежної держави Котхолой, яка розташовуватиметься на території штату Карен та інших районах з великою чисельністю каренського населення.

2 Вандерер: Сухопутні війська США традиційно називаються Армія США (U.S. Army). Далі у книзі будуть використовуватися обидва терміни.

Що нового у цьому виданні? Хоча сама тактика дій не змінюється, змінюється те, як і де ми її застосовуємо. Тому ви знайдете тут більш детальний розгляд снайперської тактики, що використовується проти терористів та партизанів, особливо в горах, пустелях та міських районах Середнього Сходу та Центральної Азії. Цілковитий новий розділ ми присвятили контрснайперським операціям в Афганістані та Іраку. Також ви знайдете опис нових гвинтівок, нових патронів, нових технологічних новинок, деякі з яких вже використовуються, інші ще тільки повинні вийти зі стадії прототипів і лабораторних ідей.

Частина недавніх історичних прикладів взята з моєї нової книги, яку я сподіваюся закінчити наступного року, та присвяченої історії снайпінгу та влучної стрілянини. Коли вона буде опублікована, вона стане найбільш докладною та повною книгою про цей предмет із усіх, коли-небудь написаних.

І тут необхідно зробити важливу примітку: в американських балістичних таблицях [як основна одиниця виміру дальностей] зазвичай використовуються ярди, тому в цій книзі ми використовували виключно їх. Якщо вам потрібно перевести ярди в метри, помножте їх на 0,9144; щоб перевести метри в ярди, множте на 1,0936.

Як і в першому виданні, я закликаю вас підтримати Національну стрілецьку асоціацію США та приєднатися до неї, а також надихнути своїх друзів та родичів зробити те саме. Заради майбутніх поколінь великих стрільців, ми повинні захистити наше велике американське право, Другу поправку [до Конституції]³ І нарешті, я прошу вас приєднатися до мене в підтримці сьогоденних снайперів Армії та Корпусу морської піхоти США, що перебувають на передовій війні з Терором за допомогою програми Adopt-a-Sniper. Створена поліцейським снайпером із Техасу Браяном Сейном (Brian Sain), ця громадська група постачає дефіцитне спорядження та інформацію нашим армійським снайперам, які проходять службу у віддалених місцях. Ви можете знайти їх через Інтернет на сайті www.americansnipers.org.

Джон Пластер, майор у відставці, Резерв Армії США
Січень 2006 р.

---

3 Вандерер: Друге виправлення до Конституції США дає право американським громадянам на вільне володіння вогнепальною зброєю.

ГЛАВА 1

ОРГАНІЗАЦІЯ ТА ОЗБРОЄННЯ СНАЙПЕРСЬКОГО ПІДРОЗДІЛУ

ОРГАНІЗАЦІЯ СНАЙПЕРСЬКОЇ КОМАНДИ

Правильно організована снайперська команда⁴ складається з двох осіб, снайпера та спостерігача. Вони обидва є кваліфікованими і повністю навченими снайперами, тому правильніше сказати, що команда складається з двох снайперів. Однак для того, щоб діяти ефективно, один з них вестиме вогонь (снайпер), поки його партнер спостерігає (спостерігач), і регулярно чергуватиметься цими обов'язками.

Крім того, оскільки армійський снайпер озброєний повільно стріляючою, що має малу ємність магазину, гвинтівкою з поздовжньо-ковзним затвором, його напарнику необхідна автоматична зброя з великою ємністю — я рекомендую гвинтівку M16A2 з 40-мм гранатометом M203. на коротких дистанціях. Обидві людини змінюються зброєю при зміні своїх обов'язків.

Маючи у своєму складі лише двох людей, снайперська команда має діяти як єдиний організм, щоб використати будь-яку можливість для виконання свого завдання та виживання у дуже небезпечній обстановці.

Армійська снайперська команда складається із двох підготовлених снайперів, які змінюються зброєю та чергуються обов'язками через регулярні проміжки часу.

Сумісність, готовність ділити відповідальність, і готовність чергуватись

---

4 Вандерер: Тут і далі, крім особливо обумовлених випадків, терміни снайперська команда, снайперська пара і снайперський розрахунок є взаємозамінними.

обов'язками без дріб'язковості, бурчання та ухилення - абсолютно необхідні якості. Ми склали перелік обов'язків снайпера та спостерігача у врізанні, але необхідно розуміти, що в межах зазначеного обов'язку завжди відбувається спільний додаток зусиль; відповідальний член команди, зрештою, бачить, що вона виконана, але певною мірою його партнер сприяє всьому, що робиться.

Деякі види робіт поділяються між членами команди, як наприклад, поділ сектора, так що обидва можуть вести спостереження, але навіть тут має бути зміна обов'язків та відпочинок, інакше один член команди отримає зорову напругу. І завжди один відпочиває, інший працює, один охороняє, поки його товариш копає, і так далі. Це справжня злагоджена робота.

Член команди з найбільшим досвідом має бути командиром команди, але його основне завдання – навчити свого партнера та підняти його навички на рівень своїх власних, щоб вони могли повністю змінюватись обов'язками без жодного зниження своїх бойових можливостей.

КОМАНДНА РОБОТА

Найчастіше, снайпер-новачок служить спостерігачем, але деякі організації вважають, що досвідченіший з них має спостерігати, оскільки він, найімовірніше, краще визначає дальності і оцінює вітер і цілі.

Через особливості своєї служби поліцейські снайпери не змінюються зброєю — кожен повинен мати виключно свою гвинтівку. Але поліцейські снайпери також повинні чергувати обов'язки, відпочивати і ділити роботу, інакше вони не зможуть діяти протягом тривалої операції — і насправді більшість інцидентів, які, зрештою, призводять до пострілу поліцейського снайпера, є тривалими.

ОБОВ'ЯЗКИ СНАЙПЕРА

Готує бойовий наказ
Організовує взаємодію з іншими підрозділами
Замикає на марші та прикриває з тилу
Маскує сліди під час маршу
Іде попереду під час потайного висування (підкрдання)
Іде попереду під час відстеження

Бойові підрозділи організовуються виходячи із завдання, озброєння, статутних вимог, та місцевості, на якій вони будуть боротися, та збалансовані відповідно до гнучкості та простоти, щоб зберегти керованість підрозділу. Ці чинники однаково застосовні як із організації підрозділів снайперів, так танкової дивізії. З цих чинників розви-

Вибирає розташування прихованої снайперської позиції
Виконує частину робіт з обладнання позиції
Виявляє та озвучує ознаки мети
Спостерігає у половині сектора за допомогою бінокля
Вносить поправки на вітер, дальність та кут місця мети
Визначає відстані разом із спостерігачем
Визначає пріоритети у знищенні цілей
Знищує живі та матеріальні цілі
Дає цільовказівку вночі трасуючими кулями

ОБОВ'ЯЗКИ СПОСТЕРІГАЧА

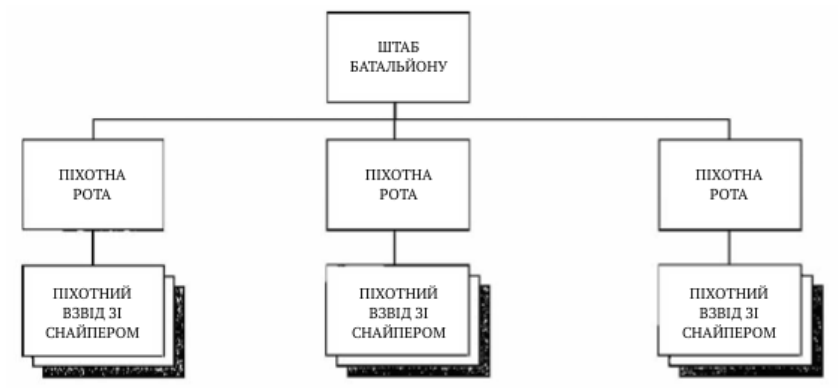
Отримує та готує все спеціальне спорядження
Йде попереду на марші, може відкривати вогонь з метою самооборони
Замикає під час потайного висування (підкрадання), приховує сліди
Прикриває команду під час відстеження
Виконує частину робіт з обладнання позиції
Оформляє схеми та картку дальностей
Визначає відстані разом із снайпером
Спостерігає у половині сектора за допомогою зорової труби
Виявляє та озвучує ознаки мети
Визначає цілі за пріоритетами
Оцінює вітер
Вважає вітер і повідомляє снайперу, коли стріляти
Оцінює постріл снайпера
Спостерігає та повідомляє точку влучання
Працює із радіостанцією
Записує інформацію
Спрямовує та координує роботу інших команд
Працює з диверсійними пристроями
Приховує сліди при залишенні прихованої позиції

нулися дві основні концепції організації снайперських підрозділів: централізована та децентралізована.

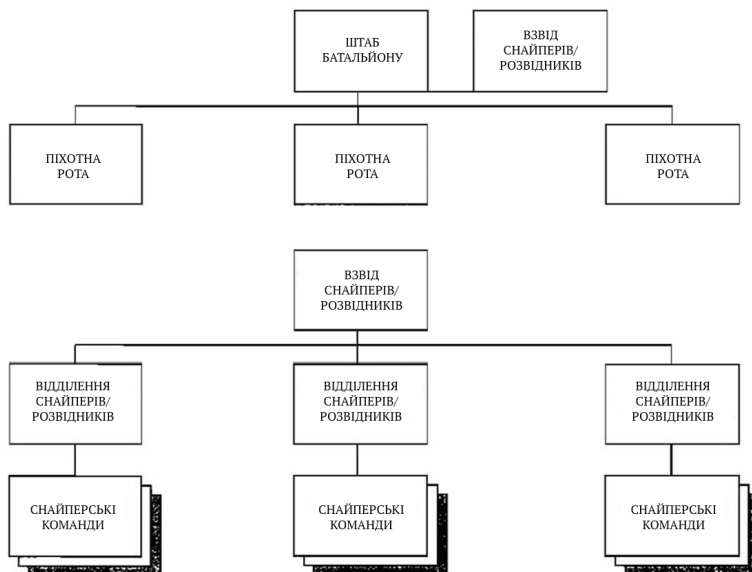
Організаційна структура снайперських підрозділів, яка найчастіше зустрічається у військових структурах США, є централізованою, при якій снайпери знаходяться у складі свого власного взводу на батальйонному рівні, що діє безпосередньо під управлінням начальника розвідки (S2) та оперативного офіцера (S3). Як показано на діаграмі, така організація снайперів існує у підрозділах Корпусу морської піхоти (КМП) США та у легких піхотних підрозділах сухопутних військ США. У більшості структур, що використовують таку організацію, снайпери також служать як батальйонні розвідники, що добре відповідає їх навичкам і завданням. Фактично, у КМП США вони офіційно називаються «снайперами-розвідниками», і надаються взводу спостереження та засічення цілей (STA).

У централізованого снайперського взводу є багато переваг. По-перше, вони можуть разом навчатися та концентрувати свої зусилля на снайпінгу, під контролем командирів взводів, які оцінюють та підтримують їхні вимоги. По-друге, оскільки є засобом батальйону, їх роль враховується і входить у кожну операцію батальйону.

ОРГАНІЗАЦІЯ СНАЙПЕРІВ У ЗБРОЙНИХ СИЛАХ

Подібна децентралізована структура снайперів характерна для рейнджерів та резервних піхотних батальйонів.

Це централізована організація снайперського взводу, яка існує в Корпусі морської піхоти та легких піхотних батальйонів Сухопутних військ.

Централізація дає велику гнучкість у бою, дозволяючи батальйонному офіцеру, відповідальному за використання снайперів, концентрувати або розподіляти снайперів відповідно до обстановки та бойового завдання. Наприклад, всі снайпери можуть бути сфокусовані вздовж одного шляху підходу противника, сконцентровані в межах ротної ділянки, якщо місцевість найкраще підходить для снайпінгу, або розосереджені порівну, з трьома командами снайперськими, наданими кожній роті або по одній команді для кожного лінійного взводу. Вони можуть проводити самостійні дії, під керівництвом батальйону.

Децентралізована організація існує у підрозділах рейнджерів Армії США та деяких резервних компонентах. Такий підхід, показаний на верхній діаграмі, має на увазі поділ снайперів та постійне надання по одній команді кожного взводу.

Враховуючи, що рейнджери часто проводять рейди та засідки підрозділами взводного розміру — вони, зрештою, є провідними американськими диверсійними силами — є сенс у тому, що вони хотіли б об'єднати якнайбільше сил і коштів на рівні взводу. Створення такої взводної команди дозволяє всім членам звикати до спільних дій, відточуючи свої тактичні та інші навички в унісон.

ОСНОВНА ЗБРОЯ І СПОРЯДЖЕННЯ СНАЙПЕРСЬКОЇ КОМАНДИ

СНАЙПЕР

Снайперська гвинтівка із сошками
Бінокль
Пістолет

СПОСТЕРІГАЧ

Гвинтівка M14 чи M16A2 із 40-мм під-
ствольним гранатометом M203
Зорова труба
Пістолет
Лазерний дальномір

Те, як такі децентралізовані снайперські команди використовують у операціях, визначає командир роти чи взводу; на батальйонному рівні снайпери або снайпінг під час планування не враховується.

Зворотною стороною такої організації є те, що акцент на снайпінгу може знижуватися і снайпери не можуть навчатися за такими високими стандартами, як при знаходженні їх в одному взводі. Але це зазвичай виправляється наглядом та вказівками командира батальйону.

Не можна забувати, що насправді будь-яка військова організація може значно змінюватися, щоб пристосуватися до обставин на полі бою, як це відбувалося у кожній американській війні. У мирний час навіть для невеликої

зміни штату підрозділу потрібне рішення Конгресу, але у воєнний час ваші команди підрозділів мають значну свободу дій для пристосування до обстановки. Коли починають літати кулі, важливість має лише те, що працює.

Нещодавно ми це чітко побачили у Війні з тероризмом. До нападу 11 вересня 2001 року, в американській армії було три снайперські команди з двох осіб у кожному батальйоні повітряно-десантних та легких піхотних підрозділів та чотири команди у механізованих піхотних батальйонах. На основі бойового досвіду в Афганістані та Іраку, багато підрозділів додали до кожної снайперської команди третьої людини і гвинтівки Barrett 50 калібру, плюс четвертого, не снайпера, щоб підвищити безпеку і додати ще одну пару очей для спостереження⁵. У 2004 році в 7-й піхотній дивізії кількість снайперів була потроєна шляхом розгортання в кожному батальйоні 18 снайперських команд. У кожній групі «А» з 12-ти осіб американських Сил спеціальних операцій зараз проводиться перехресне навчання як снайперів як мінімум двох людей⁶. STA) із 17-ти осіб батальйонного рівня. Але найбільше зростання точної стрілянини як в Армії, так і в Корпусі морської піхоти полягало у значному збільшенні кількості призначених влучних стрільців (Designated Marksmen).

ПРИЗНАЧЕНІ ВЛУЧНІ СТРІЛЬЦІ

Хоча ця концепція походить від ранніх днів піхоти, на початку 21-го століття американці виявили значний інтерес до піхотинців на рівні взводу і відділення, що мають додатковий обов'язок призначених влучних стрільців. У морській піхоті навіть випустили для них зроблені на замовлення гвинтівки M14 та M16A3 відповідно для взводних та відокремлених влучних стрільців. «Гвинтівка призначених влучних стрільців» (Designated Marksman Rifle, DMR) - це гвинтівка M14, що має підвищену точність, яка поєднує в собі матчевий стовбур і ложу від компанії McMillan з пістолетною рукояткою з регульованою шостою прикладом. Я бачив різні версії, що мали традиційний для морської піхоти приціл Unertl 10x, або приціл Leupold Mark 4 M3, або навіть денний/нічний приціл PVS-10. Хоча ці спеціально відібрані стрільці отримують додаткову підготовку з влучної стрільби та польових навичок, вони не отримують кваліфікацію снайпера.

Це характерно для влучних стрільців відділень Корпусу морської піхоти. Озброєні гвинтівками M16 матчевого класу з важким стволом, із встановле-

---

5 Вандерер: Відповідно до вимог нового статуту Армії США FM 3-22.10 Підготовка та бойове застосування снайперів (2008), організація таких снайперських команд із 3-х та 4-х осіб стала типовою.

6 Чарлі: За деякими даними, група «А» включає 18 осіб, принаймні таке було під час кампанії в Афганістані.

ним прицілом Advanced Combat Optical Gunsight (ACOG) 4x компанії Trijicon або прицілом Leupold, ці влучні стрілки дають додаткові можливості по веденню спостереження за допомогою оптичних приладів і точного вогню в кожному піхотному відділенні, піхоті вони ще офіційно дозволені.

Гвинтівка для призначених влучних стрільців морської піхоти США (DMR) є гвинтівкою M14 з дуже високою точністю, із встановленим прицілом Unertl 10x.

Бригадна бойова група (ББГ) «Stryker» має у своєму складі три снайперські команди при штабі кожного батальйону, плюс додаткову команду з трьох осіб у кожній роті⁷ відділення бригад «Stryker», що складається з дев'яти осіб, озброївши його карабіном M16 або M4 та прицілом ACOG 4x. Хоча ці стрілки отримують спеціалізовану підготовку, подібно до своїх колег з морської піхоти, вони не є повністю навченими снайперами. В обох родах військ концепція полягає в тому, що такі призначені влучні стрілки за своїми можливостями заповнюють нішу між піхотинцями, озброєними автоматичними гвинтівками, і повністю кваліфікованими і озброєними снайперами — або, дивлячись з іншого боку, призначені влучні стрілки забезпечують ведення ефективного вогню за межами ефективної дальності стрільби звичайної піхоти (понад 350 ярдів, аж до 550 або 600 ярдів) їх озброєним автоматичними гвинтівками супротивником.

ВІДБІР СНАЙПЕРІВ

Фредерік Рассел Бернхем (Frederick Russell Burnham), американський дослідник-авантюрист, який очолював британських розвідників у Англо-бурській війні, описував своїх розвідників як «наполовину вовки та наполовину зайці». Що за відповідний опис для снайпера - і як точно Бернхем це помітив! Для Бернхема найдосконалішими розвідниками були шотландці з хайлендерського полку, відомого як розвідники Ловата; 16 років по тому, ці феноменальні лісові люди утворили перший снайперський підрозділ у британської армії. Так, снайпер — сміливий спокусник долі, але він також має бути мудрим

⁷ Вандерер: Докладніше організаційно-штатна структура бригад “Stryker” розглянута у статті В.Владимирова та О. Медіна «Формування механізованих бригад «Страйкер» у Сухопутних військах США», Закордонний військовий огляд, №6, 2004 р., стор 30—36. (<http://pentagonus.ru/publ/3-1-0-63>)

провидцем: «Той, хто стріляє та відходить, живе, щоб стріляти і наступного дня»⁸.

Така суперечлива природа, що стосується також того, що снайпінг може залучати деякі небажані елементи, вимагає особливої уваги при відборі снайперів. До цього потрібно додати надійність. «Це єдина бойова одиниця, в якій ми можемо наказати піти і виконати завдання двом людям, — каже підполковник Майкл Філліпс (Michael Phillips), колишній командир курсу вогневої підготовки у Форт-Беннінгу, — Я думаю, що через те, що від них стільки всього потрібно, ми повинні бути впевнені, що тільки ті, хто справді гідний, отримують звання «снайпер».

Що необхідно шукати у кандидатах у снайпери? Оскільки снайпінг включає тріаду навичок — влучна стрільщина, польові навички, і тактика — я вважаю, що кандидат у снайпери повинен мати досвід, інтерес, або продемонстровану здатність як мінімум в одній із цих областей. Підготовка закріпить цю базу та відшліфує його в інших навичках.

Нерозумно думати, що ви набираєте підготовлених людей; процес відбору швидше зводиться до виявлення людей з найкращим потенціалом, яких ви навчате до стандартного рівня. Найбільше я зацікавлений у перспективах кандидата та його відношенні, не обов'язково у його знаннях, які можуть бути розширені у процесі навчання. Чи є навчання цієї людини виправданою? Це головне питання.

Удосконалена гвинтівка для влучних стрільців Корпусу морської піхоти є гвинтівкою M16A3 з важким матчевим стволом, сошками і прицілом Leupold або ACOG 4x.

Згідно з директивою Британської армії часів Другої світової війни при створенні снайперських команд приділялася увага ставленням кандидатів до снайпінгу, а також їх навичкам, вимагаючи, щоб кандидати були «відібраними та підходящими людьми, що пишаються цим; кращими стрільцями, кваліфікованими в польових навичках, впевненими у своїй впевненості в собі, які мають велику хоробрість і неперевершений терпіння».

⁸ Вандерпер: У оригіналі приказка звучить краще: “He who shoots and runs away, lives to shoot another day”.

Влучна стрільба

Коли ми починаємо говорити про влучну стрільбу, кандидат має бути як мінімум кваліфікованим досвідченим стрільцем (expert rifleman) — рівень, який, як він скоро дізнається, є лише вихідним пунктом для стрільби снайперського рівня⁹.

Його поводження зі зброєю в ідеалі виходить за межі його кваліфікації у поводженні зі службовою гвинтівкою. Мій інтерес до характеристик вогнепальної зброї почався в дитинстві, коли я почав поводитися з гвинтівкою один у лісі у восьмирічному віці. Можливо, кандидат був стрільцем-спортсменом, чи можливо він має глибше поняття та досвід поводження зі зброєю, ніж середній поліцейський чи солдат. Скіп Телбот (Skip Talbot), світовий рекордсмен у стрільбі на 1000 ярдів з гвинтівки 50 калібру, вважає, що «стрілки на далекі дистанції подібні до об'їзників диких жеребців; ними народжуються, а не стають».

Кандидат удосконалюється у стрільбі, оскільки для того, щоб відточити та підтримувати снайперські навички, він має стріляти часто. Тому кандидат повинен мати інтерес до стрілецької зброї та технічних питань, що виходять за межі нефахівця; природна цікавість до речей, подібних до балістики, куль, і оптики.

Мисливський досвід особливо корисний, тому що кандидат у снайпери вже засвоїв наслідки неточності чи уповільнених рефлексів. [1]

Польові навички

Польові навички включають безліч додаткових навичок, які снайпер повинен розвивати, — такі речі, як, наприклад, оцінка вітру, маскування та спостереження. Значення спорту та мисливського досвіду не може недооцінюватись, оскільки як інакше молода людина може вивчити такі навички?

Я надаю більше значення тим, хто полює на невлотимих звірів. Мисливці на білок, індиків, або оленів можуть розвиватися в чудових снайперів. Мисливці, що полюють з луків, багато знають про життя флори та фауни та маскуванню.

Але це більш ніж просто певні навички. Це ставлення, глибший рівень довіри та сумісності з природою, те, що я називаю «близькість до землі». Той, хто провів юність у сільській місцевості, особливо в місцях подібних до Аляски, Монтані, Мену, Міннесоти, або Айдахо, — або той, хто просто гуляв у лісі — розвиває своє власне поняття про взаємини між собою та природою, лісом, зброєю — безпосередньо про життя.

⁹ Чарлі: Expert rifleman — це певний рівень кваліфікації, що підтверджується в ході стрілецьких випробувань; після їх успішного складання військовослужбовець отримує право носіння спеціального знака.

Подібне ставлення допомагають розвивати деякі види спорту, у тому числі троплення¹⁰, піший туризм, заняття альпінізмом, розбивка таборів та веслування на каное. Ці спортсмени вчаться читати погоду, бачити сліди у природному середовищі, розуміють топографічні карти, спостерігають фауну, потай пересуваються — і безліч інших відповідних навичок.

Але до того, як вам здаватиметься, що міські фронти не мають жодного місця в снайпінгу, не забувайте, що всі наші предки колись полювали вдень і вночі заради свого виживання, і що всі ці навички приховані всередині нас, і що менш досвідчений міський хлопчик може навчитися чудово діяти у лісі, якщо він повністю занурюється та використовує себе. Це забути, але не втрачені мистецтва.

Найкращим компліментом у групі SOG Сил спеціальних операцій [2] було: «Він гарний у лісі», означаючи, що людина освоїв цілу гаму навичок древніх воїнів і лісників, необхідних війни у джунглях. І більшість солдатів джунглів із SOG, подібно до вашого покійного слуги, вирости в містах.

Але всередині нас був природний талант, інстинкт полювання на інших людей, який деякі з наших колег застосували у серфінгу чи футболі. Чудово спостерігати молодого солдата, який розвиває ці військові навички і знаходить, часто на власний подив, що заховані глибоко в його розумі і тілі, вони завжди були творцями воїна. Він завжди був близьким до землі, але не знав цього.

Трохи про мисливців

Але традиційно людину, як потенційного снайпера, вирізняв мисливський досвід. Німці історично називали своїх снайперів «егерями» чи «мисливцям», наскільки близький цей зв'язок.

Російським особливо подобалися снайпери з мисливським досвідом. Їхній найбільший снайпер Другої світової війни, сержант Василь Зайцев, до війни був мисливцем та трапером в уральських горах.

Найкращі австралійські снайпери Другої світової війни були досвідченими мисливцями на кенгуру, які знали, що погано зроблений постріл зіпсує шкуру, тому вони росли, привчаючи робити постріли в голову з великої відстані. Прихованість і стрільянина навскідку були стилем їхнього життя.

Повертаючись до Сполучених Штатів, необхідно зазначити, що більш ніж всі інші фактори, стрілецька зброя та полювання є суттєвими складовими сучасного американського досвіду. Сполучені Штати, мабуть, мають сьогодні більше мисливців на душу населення, ніж будь-яка інша велика країна.

Але вам не потрібно бути мисливцем, щоб бути снайпером; дійсно, дея-

кі досвідчені снайпери не мають жодного інтересу до полювання. Мій друг, колишній «Зелений берет»¹¹, є снайпером великого столичного поліцейського департаменту, засуджує «непотрібне» знищення живої природи, але не вагаючись, «виключить» поганого хлопця зі своєї гвинтівки McMillan. Він стрілець, добрий тактик, і так само добре застосовує інші навички. Стів і я можемо дискутувати про етику полювання, але, безперечно, він компетентний снайпер без будь-якого мисливського досвіду.

Тактика

Я не впевнений, як кандидат у снайпери може розвинути своє ставлення до тактики іншим способом, окрім шляхом вивчення військової історії — і читання книг є одним із способів робити це.

Вивчення військової історії допомагає розвивати розуміння взаємозв'язку між вогнем та маневром, укриттями від вогню та від спостереження, та зосередження проти розосередження. Найбільш підходяща є тактика невеликих підрозділів нижче рівня Наполеона або Клаузівіція.

Я дуже рекомендую книгу Сунь-Цзи «Мистецтво війни», китайський трактат про обман і війну, написаний у 300 р. до н.е., яка корисна для снайперів¹². Наприклад, Сунь-Цзи писав: «Коли ви близько, прикиньтесь, що ви далеко; коли далеко, прикиньтесь, що ви близькі». Ця книга є обов'язковим для офіцерів ЦРУ.

Неявно виражена якість, яку я шукаю в курсантах, — «тактичне чуття», здатність бачити тактичні можливості та погрози, щоб швидко оцінити ситуацію та накреслити свій план у пилюці. Дещо з цього досягається з досвідом, але багато, на мою думку, є Божим даром.

Серйозні боксери та рукопашники можливо, краще та природніше схоплюють основні принципи тактики, також як шахові гравці та учасники деяких командних видів спорту подібно до футболу. Я дав би додаткові очки кандидату, якби він був гравцем у пейнтбол¹³.

Фізичний стан

Я згоден з рекомендацією радянського полковника Р.Мініна про те, що снайпер повинен бути «фізично сильним і витривалим, мати гострий зір і

---

11 Вандерер: Військовослужбовець сил спеціальних операцій сухопутних військ США.

12 Вандерер: Академічна наука вважає, що трактат Сунь-Цзи з'явився у VI-V ст. до зв. е. Російською мовою рекомендуємо ознайомитись з ним у чудовому коментованому перекладі академіка Н.І.Конрада.

13 Шрайк: Кращою військово-спортивною грою, що розвивають корисні навички є хардбол або страйкбол.

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА ДО АМЕРИКАНСЬКОГО ВИДАННЯ.....	3
ГЛАВА 1. ОРГАНІЗАЦІЯ ТА ОЗБРОЄННЯ СНАЙПЕРСЬКОГО ПІДРОЗДІЛУ.....	6
ГЛАВА 2. СНАЙПЕРСЬКА ГВИНТІВКА.....	60
ГЛАВА 3. ОСНОВИ КОНСТРУКЦІЇ СНАЙПЕРСЬКИХ ОПТИЧНИХ ПРИЦІЛІВ.....	120
ГЛАВА 4. ВИКОРИСТАННЯ СНАЙПЕРСЬКОГО ПРИЦІЛУ.....	159
ГЛАВА 5. КУЛІ ТА БАЛІСТИКА.....	193
ГЛАВА 6. ОСНОВИ СНАЙПЕРСЬКОЇ ВЛУЧНОЇ СТРІЛЬБИ.....	250
ГЛАВА 7. ПРОСУНУТІ НАВИЧКИ СНАЙПЕРСЬКОЇ ВЛУЧНОЇ СТРІЛЬБИ.....	294
ГЛАВА 8. ОСОБЛИВІ ВИПАДКИ СТРІЛЬБИ.....	331
ГЛАВА 9. СНАЙПЕРСЬКА СТРІЛЬБА ІЗ ВЕЛИКОКАЛІБЕРНИХ ГВИНТІВОК.....	373
ГЛАВА 10. БІНОКЛІ ТА ЗОРОВІ ТРУБИ.....	415
ГЛАВА 11. ВЕДЕННЯ СПОСТЕРЕЖЕННЯ ТА ВИЯВЛЕННЯ ЦІЛЕЙ.....	432
ГЛАВА 12. ВИЗНАЧЕННЯ ДАЛЬНОСТІ ТА ОЦІНКА ВІТРУ.....	473
ГЛАВА 13. МАСКУВАННЯ СНАЙПЕРА.....	507
ГЛАВА 14. ПЕРЕСУВАННЯ ТА ПІДКРАДАННЯ.....	543
ГЛАВА 15. СНАЙПЕРСЬКА ПОЗИЦІЯ (УКРИТТЯ).....	559
ГЛАВА 16. СЛІДОПИТСТВО.....	576
ГЛАВА 17. ОСНОВИ СНАЙПЕРСЬКОЇ ТАКТИКИ.....	598
ГЛАВА 18. СНАЙПІНГ У МІСЬКИХ УМОВАХ.....	628
ГЛАВА 19. ТАКТИКА ТА СПОСОБИ КОНТРСНАЙПІНГУ.....	649
ГЛАВА 20. КОНТРСНАЙПЕРСЬКІ ОПЕРАЦІЇ В ІРАКУ.....	686
ГЛАВА 21. СПЕЦІАЛЬНІ СНАЙПЕРСЬКІ ОПЕРАЦІЇ.....	713
ГЛАВА 22. СНАЙПЕРСЬКІ ОПЕРАЦІЇ ВНОЧІ.....	737
ГЛАВА 23. ДІЇ В ОСОБЛИВИХ УМОВАХ.....	761
ДОДАТОК 1. БІБЛІОГРАФІЯ.....	782

НАУКОВО-ПОПУЛЯРНЕ ВИДАННЯ

ДЖОН ПЛАСТЕР

МАЙОР У ВІДСТАВЦІ, РЕЗЕРВ АРМІЇ США

ДОСКОНАЛИЙ СНАЙПЕР

СУЧАСНИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ПОСІБНИК
ДЛЯ АРМІЙСЬКИХ ТА ПОЛІЦЕЙСЬКИХ СНАЙПЕРІВ

ДРУГЕ ВИДАННЯ, ОНОВЛЕНЕ ТА РОЗШИРЕНЕ

Підписано до друку 21.11.2022 р. Формат 60х84 1/16.
Друк цифровий. Папір офсетний. Гарнітура Times New Roman.
Ум. друк. арк. 49,15. Тираж 300 прим.

ТОВ «КНТ»

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи
до державного реєстру видавців, виготівників і розповсюджувачів
видавничої продукції ДК № 581 від 03.08.2001 р.

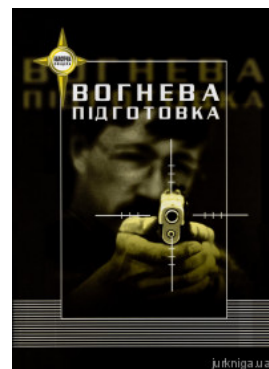
Книги, які можуть вас зацікавити

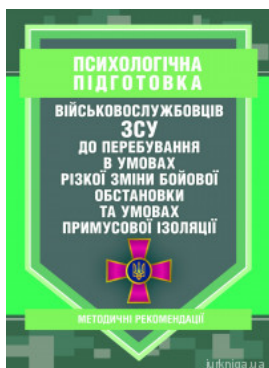
Пам'ятка снайпера.
Пам'ятка стрільця

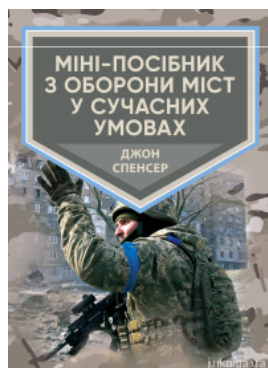
Військова топографія.
Підручник

Вогнева підготовка.
Навчальний посібник

Психологічна
підготовка
військовослужбовців
ЗСУ до перебування в
умовах різкої зміни
бойової обстановки та
умовах примусової
ізоляції. Методичні...

Міні-посібник з оборони
міст у сучасних умовах

Методичні
рекомендації
"Контрзасадні дії" (за
досвідом проведення
ООС (раніше АТО))

Перейти до галузі права
Військове право

Перейти на сайт →